

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Abonement za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v četrtek, dne 19. julija 1928. Telefon št. 2552. ŠTEV. 85.

Še o maloprodaji soli.

Iz trgovskih krogov dobivamo dan na dan pritožbe proti novi ureditvi maloprodaje soli. Pritožbe kažejo, da je nova ureditev skrajno nepraktična in vsled tega ne ustreza dejanskim potrebam trgovstva in prebivalstva. Pri novi ureditvi maloprodaje soli je že temelj pogrešen. Predpogoj brezhibne maloprodaje je zadovoljivo urejena veleprodaja. Ker pa veleprodaja ni zadovoljivo urejena, ne more brezhibno funkcionirati tudi maloprodaja. Glavna napaka pri ureditvi veleprodaje je bila, da so se sedeži veleprodaje postavili povsod na sedežih političnih okrajev, dasi bi morala monopolna uprava vedeti, da sedeži političnih okrajev niso vedno tudi prometna in gospodarska središča dotičnih okrajev in da so si znatni deli okrajev vsled oddaljenosti od sedeža okraja ustvarili lastna gospodarska središča ali pa v gospodarskem oziru gravitirajo na sosedne okraje. Papir je potrpežljiv in na papirju se da marsikaj lepo in gladko urediti, uporabljeno v vsakdanjem življenju pa se izkaže za praktično neizvedljivo. Najlepši vzgled nam kaže ravno nova ureditev prodaje soli. Dokler se je v okviru zakupa veleprodaje še toleriralo sodelovanje veletrgovine in dopuščalo njeno posredovanje pri oskrbi prebivalstva s soljo, je še šlo, čim pa je napravila monopolna uprava glede prodaje korak naprej in izločila veletrgovino kot nedopustno, se je šele izkazalo, kako slaba je vsa nova ure-

ditev in da nujno potrebuje reforme. Po objavljenem pravilniku mora vsak maloprodajalec nabavljati sol direktno pri zakupniku veleprodaje na sedežu svojega političnega okraja. Vsako posredovanje potom veletrgovine je izključeno. Provizija pa je enaka 45 par za 100 kg za maloprodajalca na sedežu veleprodaje, kakor za onega, ki mora sol po 20 ali še več km daleč odvažati v svojo prodajalnico. Provizija se na prevozne stroške prav nič ne ozira. Tako mora, na primer trgovec na Blokah ali v Ložu prodajati sol po isti ceni kakor trgovec v Logatcu, dasi prvemu samo prevozni stroški iz Logatca na kraj maloprodaje docela pogoltno za prodajo priznajo provizijo. To je glavna težava, ki se kaže pri novi ureditvi maloprodaje, je pa tako velika, da jo monopolna uprava ne bo mogla preiti, ampak bo nujno primorana, da dopusti povišati monopolno ceno vsaj za dejanske prevozne stroške iz kraja veleprodaje do kraja maloprodaje in hkratu dopusti še nadalje pri oskrbi prebivalstva posredovanje veletrgovine in delitev provizije po razmerju stroškov veletrgovine in maloprodaje. Brez teh koncesij je nemogoče, da bi se mogla maloprodaja brezhibno razvijati. Upamo, da bo monopolna uprava toliko uvidevna, da bo na te koncesije pristala in da ne bo čakala, da jo razmere, ki utegnejo postati za prebivalstvo neznosne, k temu prisilijo.

Imejmo pred očmi obrtno-nadaljevalne šole.

Preobrat, ki ga je prinesla svetovna vojna, ima v socialnem in gospodarskem oziru za posledico popolno premaknitev produkcijskih in eksistenčnih pogojev. Naloga vsake države je, da se skuša kolikor mogoče hitro prilagoditi novim razmeram in potrebam.

Vse delo, vsi najboljši načrti narodnih gospodarjev, tehnikov, sociologov ali politikov pa ne morejo imeti pravega uspeha, ako se ne zaveda tudi navaden delavec, da je v časih, ki jih preživljamo, edini spas delo. Zavedati pa se mora, da ni vsako delo enako vredno, da ni vse eno, ako cepi drva ali izdeluje pohištvo.

Potreba po kvalificiranem delavstvu postaja občutna po vseh državah. Kako veliko važnost se polaga na zadostno število kvalitetnih delavcev, vidimo izraženo v Labor in Loivrejevi razpravi: Wirtschaftliche Demobilisation, kjer pravi: »V stanju, v katerem se nahajamo, bo ona država zmogovalka na domačem, pozneje pa tudi svetovnem trgu, ki si bo prva znala vzgojiti zadostno število kvalitetnih delavcev, ki bodo znali pod okriljem zdrave socialne politike in z naporom vseh sil izdanih surovin oziroma uporabnih nadomestkov kolikor mogoče producirati.

Inštitucije pa, ki ki služijo vzgoji kvalificiranih delavcev, so obrtne in strokovne šole, strokovni tečaji itd. Za nas pridejo v poštev obrtno-nadaljevalne šole, ki so ustanova zadnjih desetletij. Njih naloga je, nuditi obrtnim vajencem in vsenkam in deloma tudi pomočnikom in pomočnicam tisti teoretičen in kolikor razmere dopuščajo tudi praktičen pouk, ki jim je potreben za izvrševanje njihovega poklica in ki bi zamogel dvigniti njih pridobitnost.

Iz tega je razvidno, da ti zavodi ne služijo le za kupičenje puste znanstvene snovi, ampak da imajo skrbeti tudi za praktično izobrazbo vajencev in vajenk. Take zavode je potreba prilagoditi časovnim in življenjskim razmeram, oni morajo imeti jasno začrtan delokrog. Iz tega vidika je sprejela šolska zakonodaja le gotove predmete v učni načrt. V naši Sloveniji se ravnamo za sedaj po avstrijskih učnih načrtih, ki so bili priznani najboljši. Avstrija se je znala okoristiti z izkušnjami drugih držav na tem polju in si je osvojila pri zgradnji njenega obrtnega šolstva vsa priznana dobra načela, tako, da je gotovo opravičeno, kar pravi najboljši poznavalec evropskega obrtnega šolstva, Kerschesteiner: »da je organizacija obrtnega šolstva Avstrije najbrže edina svoje vrste, kar se tiče enotnosti, primernosti in smotrene ureditve.«

Ker je ministrstvo za trgovino in industrijo v Beogradu izdelalo novi pravilnik za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo ter se bo v ta namen vršila v kratkem anketa, je upati, da se ta pravilnik vsestranko predelela — kjer je to šolstvo pri nas najbolj razvito in organizirano v Sloveniji, napram drugim pokrajinam v naši državi.

V bivši Avstriji smo imeli leta 1908/09 1137 šol, leta 1911/12 že 1428 šol in leta 1913/14 1538 obrtno-nadaljevalnih šol z 170.912 vajencev. Samo v Ljubljani leta 1913/14 smo imeli na šestih šolah za vajence 1037 učencev in po ostali Sloveniji je bilo

na dvajsetih obrtno-nadaljevalnih šolah nad 1500 vajencev.

In sedaj zadnje šolsko leto 1927/28, ob času 10-letnice osvobojenja, imamo samo v Ljubljani na desetih šolah že 1975 vajencev in vajenk, po ostali Sloveniji je bilo na 74 šolah to leto do 6000 obrtnih in trgovskih vajencev in vajenk. Iz tega je razvidno, da se je obrtni in trgovski naraščaj v Sloveniji zadnjih deset let potrojil — in ni vse eno, kakšni pravilnik dobimo za to šolstvo. O tem naj govori anketa — in zastopani morajo biti strokovnjaki iz vrst prizadetih činiteljev, kateri so tudi do sedaj skrbeli za te šole.

Gospodarstvo Jugoslavije in njegovi odnošaji napram inozemstvu.

(Iz predavanja tajnika Zbornice TOI g. Ivana Mohoriča v Nürnbergu dne 18. junija t. l.) (Nadaljevanje.)

Živinoreja je po vseh delih države razvita v veliki meri. Stanje plemenske in klavitetne živine je vsled pogrešenega načina izvajanja agrarne reforme, v krajih tostran Save, v splošnem zelo nazadovalo in se obnovi poklanja mnogo premalo pažnje. Južni kraji države, Južna Srbija, kraševita Dalmacija ter Hercegovina se pečajo pretežno z gojenjem drobnice, dočim je v Vojvodini in Srbiji razvita reja debelih svinj. Izvoz živine v države Srednje Evrope, ki je imel po prevratu odlično konjunkturo, prihaja vedno bolj v krizo in v zadnjem času je celo Avstrija, ki je dosedaj konzumirala skoro polovico našega izvoza, živine in mesa, z visokimi carinami, ki jih je vpeljala z zadnjimi tremi carinskimi novelami, postavila našo živinorejstvo pred nov težak problem, tako da nam preostaja v glavnem le Italija in za drobnico Grčija, za prešice pa deloma Čehoslovaška. V živinorejstvu Jugoslavije naletimo na vse stopinje razvoja od polnomadnega pastirjevanja do urejenega hlevnega gospodarstva. Vojna je v živinorejstvu Jugoslavije zapustila globoke sledove in še danes nismo dosegli predvojnega stanja. Srbija, Črna gora in Bosna so bile po prevratu popolnoma brez vsake živine. Živina, ki se je dobavila na račun reparacij ni bila racionalno uporabljena in tako se stanje živine le polagoma obnavlja. Kako ekstenzivne prilike vladajo tudi glede živinoreje pri nas se vidi najbolj iz tega, da pripade v Jugoslaviji na 100 ha samo 34.7 komadov goveje živine, dočim pripade v Nemčiji 61.3, torej skoro še enkrat toliko. Pri prešičih, po katerih reji je Jugoslavija v inozemstvu znana, pa pripade na 100 ha 16.4 komadov, dočim pride v Nemčiji 59.6, torej na tri in polkrat toliko. Poslabšane prilike izvoza povzročajo, da se je pričelo gojenju kvalitetne živine posvečati večjo pažnjo. Poizkus, da bi se neracionalni izvoz žive živine vsaj deloma nadomestil z izvozom prekajenega mesa in mesnih produktov, se ni obnesel. Jugoslovanska mesna industrija stoji s svojimi velikimi napravami nezaposlena, ker jo nezadostno razvit sistem mest kot domača tržišča ne morejo dovoljno zaposliti. Med živinorejskimi produkti je za Jugoslavijo posebno važen izvoz jaje, ki doseže letno vrednost nad pol milijarde dinarjev. Med glavne odjemalce jugoslovanskih jaje spada poleg Švice, Italije in Avstrije tudi Nemčija, ki konzumira eno petino našega izvoza. Izvoz sira, ki bi lahko

LJUBLJANA V JESENI.

XI. velesajmska prireditve se vrši z bogatim in pestrim sporedom v letošnjem septembru od 1. do 10. Tedaj proslavi tudi naša kmetijska družba svoj 160-letni jubilej z jubilejno kmetijsko razstavo s sledečim programom: I. Splošno-poučni oddelek. 1. Kmetijsko šolstvo. 2. Gospodinjstvo šolstvo. 3. Kmetijsko-nadaljevalno šolstvo in šolski vrtovi. 4. Kmetijska književnost. 5. Kmetijsko-poučna propaganda. 6. Kmetijska statistika. 7. Kmetijsko in zadržno knjigovodstvo. II. Strokovno-produktivni oddelek. A. Kmetijsko rastlinstvo. 1. Prehrana rastlin. Glavne vrste zemlje. Obdelovanje zemlje. 2. Melioracije. 3. Gnojenje in gnojilni poskusi. 4. Rastlinske bolezni. 5. Poljedelstvo. Semeno-gojstvo. Poljski pridelki. 6. Travništvo, pašništvo in planšarstvo. 7. Vinarstvo in vinski pridelki. 8. Hmeljarstvo. B. Živinoreja. Ustroj živalskega telesa. Krmila, njih sestave in priprava. 1. Govedoreja. 2. Mlekarstvo. 3. Prašičereja. 4. Konjereja. 5. Ovcereja in kozjereja. 6. Perutninarstvo. 7. Čebelarstvo. C. Živnozdravstvo in podkovstvo. 1. Veterinarska policija in statistika. 2. Prva pomoč v sili. 3. Kužne bolezni. 4. Podkovstvo. III. Oddelek za pomožne stroke. A. Kmetijsko stavbnništvo. 1. Hlevi, svinjaki, gnojščica in druge gospodarske stavbe. 2. Mlekarne in sirarne. 3. Vodovodi in napajalne naprave. 4. Vinske kleti in sadne sušilnice. B. Kmetijska industrija. 1. Mlinarstvo in mlevski izdelki. 2. Škrobarstvo. 3. Oljarstvo. 4. Pivoarstvo. 5. Zganjarstvo. 6. Mesna obrt in industrija. C. Kmetijski stroji. 1. Stroji za obdelavanje zemlje. 2. Stroji za pridobivanje pridelkov. 3. Stroji za podelavanje pridelkov. 4. Razni pomožni stroji. D. Domača hišna obrt. 1. Suha (lesena) roba. 2. Pletarstvo. 3. Lončarstvo. 4. Tkalstvo. 5. Čipkarstvo. IV. Oddelek začasne razstave. Razstava in premo-vanja: 1. konj, 2. goveje živine, 3. pra-

šičev, ovac in koz, 4. perutnine, 5. kuncev.

* * *

PREPOVED INOZEMSKIH ZAVAROVALNIH DRUŽB NA OGRSKEM.

Ogrska vlada je za dve leti podaljšala prepoved ustanavljanja ogrskih podružnic po inozemskih zavarovalnih zavodih, ki je potekla 1. t. m. Za koncesijo glede ustanovitve podružnic sta se potegovali dve italijanski zavarovalni družbi, ki so ju sedaj odklonili. Assicurazione Nazionale Italiana, ustanovljena od italijanske vlade, je bila vložila že varščino v znesku 600.000 pengö. Ogrske zavarovalne družbe so se pa iz konkurenčnih vzrokov izrekle proti dovolitvi ustanovitve podružnic. Torej politično prijateljstvo še ne zadostuje, kadar gre za vprašanja gospodarske važnosti.

* * *

PROTI SLEPARIJAM V TRGOVINI Z DELNICAMI.

Predsednik newyorške borze Simmons je poslal te dni članom borze spomenico, v kateri jih obvešča, da se pripravljaja mednarodni boj proti sleparijam v trgovini z delnicami. Priprave vodijo tozadevne organizacije v Ameriki in v onih evropskih državah, ki so v trgovini z delnicami najvažnejše.

Ljubljanska borza.

Tečaj 18. julija 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DHVIŽE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.9025
Berlin 1 M	13.56	13.59
Bruselj 1 belga	—	7.9309
Budimpešta 1 pengö	—	9.9229
Curih 100 fr.	1094.10	1097.10
Dunaj 1 šilling	8.0123	8.0423
London 1 funt	276.40	277.20
Newyork 1 dolar	56.8250	57.0250
Pariz 100 fr.	—	222.73
Praga 100 kron	168.30	169.10
Tret 100 lib	297.—	299.—

zavzel velike dimenzije, ni dovoljno organiziran. Med ostalimi produkti je omeniti izvoz kož od drobnice, ki gre v veliki meri tudi v Nemčijo, od koder jih kupujemo kot gornje usnje nazaj. Naše čebelarstvo, znano po renomirani »Kranjski čebeli« pred vojno po celem kontinentu, ki se je v velikih množinah izvažala tudi v Nemčijo, je vsled uvoznih prepovedi v večino evropskih držav, ki so bile izdane pod pretvezo nalezljive bolezni naših čebel, ki je mimogrede povedano, popolnoma neosnovana, prišlo po vojni v velike nepravilike. Tudi svilogojstvo je v Jugoslaviji in sicer v Vojvodini in severni Srbiji lepo razvito. Vendar se pridobljene surovine zaenkrat še ne predelujejo doma. Vedno važnejši pomen v gospodarstvu dobiva morski ribolov in gojenje sladkovodnih rib. Veliko ohridsko in dojransko jezero na južni meji kraljevine, predstavlja jo v tem oziru za bodočnost neizčrpno bogastvo, ki ga bo mogoče izkoristiti šele tedaj, ko bodo dograjena do tja dobra prometna sredstva. Intenzifikacija živinoreje, poboljšanje

plemena in kvalitete, predvsem pa zdravstvenega stanja živine, so glavne naloge Jugoslavije v bodočnosti, na katerih se marljivo dela. Rudninska bogastva Jugoslavije po veliki večini še niso niti vsa razkrita, pa tudi odkrita še niso točno ocenjena. Pomanjkanje prometnih zvez in koksa so glavni vzrok, da se danes le neznamen del naših rudnin eksploatira. In še od tega se večina izkopanih rud izvažajo v surovem stanju v inozemstvo v svrhu predelave ter kupujemo od tam nazaj polfabrikate in finalne izdelke. Med eksploatiranimi rudami je na prvem mestu omeniti velika ležišča železnih rud, ki se nahajajo v Bosni v bližini Ljubije in Vareša, kjer se cenijo odkrita ležišča na 300 milijonov ton. Ruda je po svoji sestavi izborne kvalitete. Doma se predelajo na malem plavžu v Varešu le neznatne množine v surovo železo, 319.000 ton v vrednosti 60·5 milijona dinarjev pa se je lani izvozilo v surovem stanju po železnici v inozemstvo. Glavna konzumenta sta Madžarska s ca 50% in Čehoslovaška

s 45%, ki dovažajo od nas rudo na oddaljenost nad 1000 km. Na drugem mestu je omeniti bauksit, v katerega produkciji zavzema Jugoslavija v Evropi tretje mesto. Velik del bauksitnih ležišč v Hrvaški, Sloveniji in Črni gori se sedaj niti ne eksploatira, v obratu so samo nekatera ležišča v Dalmaciji, iz katerih se je lani izvozilo 97.000 ton bauksitne rude v vrednosti 10·9 milijona dinarjev. Polovico našega izvoza konzumira Holandija, 23% gre v Združene države Severne Amerike, dočim je Nemčija kot odjemalec s 15% šele na tretjem mestu. Za predelavo bauksitne rude ima Jugoslavija do sedaj samo eno tovarno v Ljubljani, ki izdeluje aluminijeve polfabrikate, dočim se aluminij sam v državi ne izdeluje. Omenjena industrija producira letno do 8000 ton aluminijevega hidrata, do 4000 ton aluminijevega oksida, do 3000 ton aluminijevega sulfata in do 300 ton galuna, ki se izvažajo v Avstrijo, Italijo, Švico in Nemčijo. Tako tudi pri tej rudi, kakor pri železu in večini ostalih kovin, vrši danes še

inozemstvo oplemenitvanje naše surovine in nam prodaja izdelke nazaj. Uvoz aluminija in aluminijevih izdelkov kompenzira po vrednosti izkupiček za izvoz bauksitnih rud. Med nadaljnimi rudami, ki jih izvažamo v inozemstvo, je omeniti kromovo rudo, ki se pridobiva v Južni Srbiji. Izvoz je znašal lani 10.000 ton, od katere Nemčija konzumira samo ca 20%, nadalje bakrene rude iz Bora v Stari Srbiji se izvažajo 41.000 ton, od tega 80 odstotkov na Madžarsko, ena osmina pa v Rumunijo. Svinca v ploščah, ki se pridobiva v Sloveniji, se izvažajo po pokritju domače potrebe 9.300 ton v vrednosti 71·4 milijona dinarjev, od tega nad polovico v Avstrijo in eno tretjino na Madžarsko in končno surovega bakra 13.400 ton v vrednosti 257·6 milijona dinarjev. Od surovega bakra gre nad tri petine v vrednosti 164·8 milijona dinarjev v Nemčijo, tri desetine pa v Francijo. Vse to predstavlja, kakor rečeno, le skromen začetek izkoriščanja rudninskih zakladov Jugoslavije. (Dalje prihodnjt.)

Carinskotarifni sporazum z Avstrijo.

II.

Pregled izpremenjenih carinskih postavk za uvoz blaga iz Avstrije v Jugoslavijo.

Z dodatnim sporazumom, ki je bil od obojestranskih delegacij dne 9. julija t. l. na Dunaju podpisan, se izpreminjajo sledeče postavke pogodbene carinske tarife za uvoz v Jugoslavijo:

Carinska pozicija	Predmet	Dosedanja pogodbeno carina	Nova pogodbeno carina
iz 126	naravne rudninske vode, neoslažene, uvožene v udomačenih posodah, se bodo carinile v bodoče po poz. 125 tč. 1 (10 zl. Din). (Sedaj velja za te vrste vode carine prosti uvoz.)		
iz 137	rastlinsko maslo od kokosovega oreha	29—	40—
iz 214/4	ogljikova kislina, tekoča	10—	12·50
iz 367	dežniki in solnčniki: iz tč. 1.: z držali ali deli iz želvovine, slonove kosti, bisernice, jantara, agatov, ali njih imitacij ali pa od pozlačenih in posebnih navadnih kovin: iz a) prevlečeni s svileno ali deloma svileno tkanino iz tč. 2. z držali ali deli, okrasno rezljanimi ali iz tvarine za rezljanje, razen omenjenih: iz a) prevlečeni s svileno ali deloma svileno tkanino iz tč. 4. ostali: b) prevlečeni s svileno ali deloma svileno tkanino	od komada 6— 7— 5— 6— 3·50 4·50	od komada 7— 10— 10— 14— 17— 28—
iz 368	obuvala iz tkanine in klobučevine, s podplati iz drugih tvarin: iz tč. 1.: docela ali deloma iz svile: od brokatnih ali atlasovih tkanin	1200—	1200—
iz 439	pluta: iz tč. 2.: kameni in opeke od plute in njenih odpadkov, sestavljeni z drugimi snovmi	10—	10—
444	ovojni papir, težak nad 30 gr na 1 m ²	10—	14—
iz 445	papir za tiskanje in pisanje: iz tč. 1.: za tiskanje: b) ostali tč. 3. za pisanje	16— 30—	17— 28—
463	iz opombe: Predmeti iz tar. št. 462 in 463 (papir za pisma, dopisnice itd.) se ne smatrajo, da so v zvezi z drugo tvarino, kadar so samo povezani s trakovi, pozamentirijo ali prejo, pa tudi iz svile, ali kadar so zavoji iz lepenke, v katerih so opremljeni s takimi trakovi, na katerih je pritrjen pokrov.		
iz 538	žica, valjana ali izvlečena: tč. 1. neobdelana: a) nad 2 mm debela b) debela od 1 mm do zaključno 2 mm c) od 0·5 do 1 mm debela d) debela pod 0·5 mm iz tč. 2. pocinkana: a) nad 2 mm debela b) debela od 1 mm do všteti 2 mm c) pod 1 mm debela Opomba: Izvlečena železna žica, katera se vžari, da bi se omehčala, in pri tem zadrži svojo prvotno barvo, ali pa jo prilikom oksidacije izgubi, se ne smatra za obdelano.	12— 12— 12— 12— 16— 18— 22—	12·50 13·50 14·50 15·50 18— 20— 22—

		od 100 kg	
iz 543	osi, razen železnih, in deli osi: iz točke 2. obdelane: a) navadne iz tč. 1. bati tudi v zvezi z lesom: a) težki 1 kg in več b) težki do 1 kg tč. 2. nakovala primeži kopači, lopate, motike, krampi, rovnice, grablje in vile tudi v zvezi z lesom: a) neobdelani b) obdelani vijaki in njih matice vsake vrste, zakovice, železni deli za pričvrščanje izolatorjev, s premerom in širino otvora od tč. 1. preko 7 mm tč. 2. 7 mm ali manje klinci z zavoji za tračnice vseh vrst in podkovni ozobci cveki in klinci, izvlečeni, prešani ali kovani: iz tč. 1. neobdelani, brez zveze z drugo tvarino: žični žebli kovani žebli za tračnice iz točke 2. obdelani: klinci, oplavljeni Pripomba: Po pogodbenih carinskih postavkah se bodo carinili tudi žični žebli, debeli preko 5 mm. okovi za okna, vrata, zaboje, pohištvo in vozove, tudi v zvezi z drugimi in navadnimi kovinami in lesom: tč. 1. neobdelani tč. 2. obdelani izdelki iz žice, drugje neimenovani: iz tč. 1. 1 mm ali več debeli: iz a) neobdelani: žične vrvi iz b) obdelani: žične vrvi, pletiva iz žice za vrtno ograjo, s šestkotnimi mrežnimi okenci, v kosu pocinkana tč. 2. pod 1 mm debeli: a) neobdelani: a) žične vrvi b) ostali izdelki b) izdelani: a) žične vrvi b) ostali izdelki Pripomba: Izdelki iz svetloizvlečene žice se carinijo, kakor izdelki iz neobdelane žice. Žične vrvi, premazane s katranom, namazane ali natopljene z zmesmi masti radi zaščite pri prevozu, se ne bodo smatrale za obdelane. Posode in izdelki iz pločevine, kar jih ni drugje imenovanih: iz tč. 2. iz bele ali črne pločevine, prevlečene popolnoma ali deloma s svincom, cinkom ali cinom, pa tudi v zvezi s fino tvarino: kovne za transportiranje mleka iz črne pločevine, pokositrene ključavnice, žabice in ključi: tč. 1. ključavnice, žabice tudi s ključi: a) brez zveze z drugimi navadnimi kovinami b) v zvezi z navadnimi kovinami tč. 2. ključi blagajne in kasete, pa tudi v zvezi z navadno ali fino tvarino: iz tč. 3. težke po komadu preko 100 kg: b) obdelane noži, žepni nožiči in britve: iz tč. 2. namizni noži z držaji iz pakfena, tudi okrašenega izdelki iz kovnega železa, drugje neimenovani, tudi v zvezi z lesom ali litim železom: tč. 1. neobdelani: a) težki nad 100 kg b) težki od 25 do 100 kg c) težki od 5 do 25 kg	25— 19— 30— 19— 19— 23— 28— 28— 28— 19— 19— 50— 35— 45— 27— 37— 50— 35— 85— 50— 50— 40— 46— 70— 46— 45— 250— 17— 22— 27—	27— 25— 35— 25— 19— 27— 32— 30— 70— 80— 30— 23— 23— 40— 27— 37— 50— 35— 55— 80— 45— 52— 90— 80— 250— 22— 27— 32—

		od komada	
d) težki do všteti 5 kg: orijsne podkve, tudi preluknjane ostali izdelki		30— 35—	36— 44—
tč. 2. obdelani: a) težki nad 100 kg b) težki od 25 do všteti 100 kg c) težki od 5 do všteti 25 kg d) težki do všteti 5 kg		25— 30— 35— 40—	32— 37— 42— 56—
iz 585/2 603	škatlje za smodke in cigarete, poniklane tiskarske črke, matrice, črte, okviri, ornament, ploščice za kliseje in ostale tiskarske potrebšline, tudi v zvezi z navadno tvarino izdelki iz svinca, drugje neimenovani iz tč. 2. obdelani: a) brez zveze ali v zvezi z navadno tvarino Izdelki iz nikla, drugje neimenovani: iz tč. 2. obdelani a) brez zveze ali v zvezi z navadno tvarino pločevina in žica iz bakra: tč. 1. neobdelana: a) v debelini 0·5 mm ali manj b) v debelini nad 0·5 mm tč. 2. obdelana: a) debela 0·5 mm ali manj b) debela nad 0·5 mm Pripomba: pločevina v tablah, pravokotno obrezana, kakor tudi hladno (trdo) valjana se smatra za neobdelano. valjarji, cevi in deli cevi iz bakra: tč. 1. neobdelani tč. 2. obdelani Iriti izdelki iz bakra, tudi v zvezi z lesom ali železom: iz tč. 2. težki nad 5 kg do všteti 10 kg: b) obdelani iz tč. 3. težki 5 kg ali manje: b) obdelani izdelki iz bakra, drugje neimenovani: tč. 1. neobdelani: a) brez zveze ali v zvezi z navadno tvarino b) v zvezi s fino tvarino tč. 2. obdelani: a) brez zveze ali v zvezi z navadno tvarino b) v zvezi s fino tvarino tč. 3. v zvezi z najfinejšo tvarino namizno orodje za postavljanje jedi in pijač, servijetni obroči, vilice, žlice, stojalca za nože iz navadnih kovin ali njih zlitin, docela ali deloma posebnih gumbi za ovratnike in za manšete, zapone in igle za ovratnike, spojke za kravate iz navadnih kovin ali njih zlitin, docela ali deloma pozlačeni ali posebnih: tč. 1. v zvezi ali brez zveze z navadno ali fino tvarino vodne turbine z zunanji pogonskim kolesom v premeru nad 1·80 m električni aparati: iz tč. 3. za merjenje in štetje električnega toka	130— 40— 45— 250— 28— 23— 35— 30— 130— 160— 150— 200— 200— 250— 500— 500— 500— 600— 600— 600— 25— 150—	160— 50— 50— 330— 32— 27— 42— 37— 210— 42— 55— 170— 210— 300— 500— 600— 700— 30— 200—

Izpremenje se bodo z uveljavljenjem sporazuma torej ne samo tarifne postavke, temveč tudi besedilo posameznih carinskih pozicij, na kar interesente prav posebno opozarjamo. Besedilo, ki smo ga v prednjem navedli, je avtentično besedilo pogodbene tarife, kakor je bila v naknadnem sporazumu sklenjena in bo torej to besedilo merodajno za pogodbeno carinjenje blaga. V prihodnji številki bomo navedli spremembo v avstrijski tarifi in dodatke k obem pogodbenim tarifam.

AVSTRIJSKE DELNIŠKE DRUŽBE V PRVEM POLLETJU.

1. julija je obstajalo v Avstriji 1006 likvidnih delniških družb. Od teh je 892 družb sklenilo uvedbo zlate bilance; 67 jih zlate bilance še ni predložilo in jih bodo po določbah druge novele o zlatih bilancah najbrž razpustili. Od leta 1926 dalje je bilo ustanovljenih 47 novih družb, in sicer leta 1926 8, l. 1927 19 in l. 1928 do 1. julija 20. Od letošnjih ustanovitev omenimo zlasti Koroško banko (Bank von Kärnten) z delniško glavnico 1 milijon šilingov. Glavnico je dvignilo v prvem letošnjem polletju 28 družb v skupnem znesku 37.128.750 šilingov. V dveh slučajih so delniško glavnico znižali, v treh slučajih najprvo znižali in potem zopet zvišali. Nad tremi družbami so razglasili konkurz, 9 jih je prišlo v poravnalo postopanje. Trgovskosodno so registrirali 32 likvidacij, 25 izbrisov in 4 uradne razpuste.

ZVIŠANJE OBREŠTNE MERE V AVSTRIJI.

V pondeljkovi seji generalnega sveta avstrijske narodne banke so sklenili zvišati obrestno mero od 6 na 6½%. Vzrok temu je napeti položaj na mednarodnem denarnem trgu.

NEMOČJA NAMERAVA USTANOVITI TOVARNO ZA VAGONE V JUGOSLAVIJI.

»Vossische Zeitung« poroča, da se pogaja Raaber Waggon-Fabrik z industrijsko d. d. Alat v Zagrebu v svrhu ustanovitve filialne tovarne v Jugoslaviji. Pogajanja še niso končana.

GOSPODARSKO STANJE V ITALIJI V PRAVI LUČI.

Italijanska uradna statistika zunanje trgovine za leto 1927 izkazuje uvoza za 20.323 milijonov lir, izvoza za 15.546 milijonov lir napram 25.871 milijonov lir oziroma 21.184 milj. lir leta 1926. Prva dva meseca leta 1928 izkazuje isto tendenco. Tudi brezposelnost je narastla: 439.211 brezposelnih leta 1928 napram 225.346 leta 1927 in 79.678 leta 1926. Leta 1928 je znašalo mesečno povprečno število konkurzov 1040 napram 944 leta 1927 in 654 leta 1926. Paroplovna družba »Roma« s sedežem v Genovi in s kapitalom 70 milijonov lir je prodala celo svoje brodovje ter stopila v likvidacijo.

ŠPANSKA VLADA USTANAVLJA BANKO ZA ZUNANJO TRGOVINO.

Španska vlada pripravlja dekret, s katerim bodo ustanovili banko za pospeševanje zunanje trgovine. Obenem izdelujejo načrt za dovoljevanje eksportnih kreditov.

SOCIALNOZNAŠTVENI TEDEN V ZÜRICHU.

Društvo za socialno politiko ima letos prvič svoj občni zbor v Švici, in sicer v Zürichu. Zborovanje se bo pričelo 13. septembra s Sombartovim referatom o kapitalizmu. Drugo predavanje bodo imeli referenti prof. Bonn (Berlin), prof. Großmann (Zürich) ter bankir dr. Somary (Zürich); naslov mu bo: Inozemski krediti v njih finančnem, gospodarskem in socialnem pomenu. Tretji dan bodo debatirali o temi »Kredit in konjunktura«. Referirala bosta prof. dr. Eucken (Freiburg i. B.) in ravnatelj Švicarskega kreditnega zavoda dr. Jöhr. Priključno k temu zborovanju se bo vršilo v Zürichu 17., 18. in 19. septembra glavno zborovanje Nemške sociološke družbe z jako zanimivimi predavanji, na primer: Konkurenca, sociološko razumevanje itd. Gori imenovano temo »kredit in konjunktura« je s pismenimi izdelki pripravil pododbor društva za socialno politiko.

VOLPI JE ODSSTOPIL.

Italijanski finančni minister grof Volpi je odstopil in je zapustil svoje odgovorno mesto. Volpi je izpeljal državno finančno sanacijo Italije in v prvi vrsti stabilizacijo lire. Za časa njegovega ministristva se je obtok bankovcev bistveno zmanjšal, se je vprašanje mednarodnih dolgov zelo uredilo, se je vrednost italijanske lire dvignila in je bila lira pri doseženem tečaju stabilizirana. Po stabilizaciji se je obrestna mera znižala in so se uvedle razne olajšave v plačilnem prometu. Volpi je v boju z mednarodno špekulacijo dosegel fiksiranje tečaja lire. Spričo dobrih odnosov do mednarodnega gospodarskega sveta je mogel dobiti Volpi za stabilizacijo valute zadostne inozemske kredite in je mogel potom dogovorov s centralnimi novčnimi bankami doseči kreditno pritrldilo za 125 milijonov dolarjev. Zlasti važna je bila ureditev italijanskih predvojnih dolgov, pri čemur je imel Volpi prav srečno roko in je dosegel zelo ugodne po-

goje. Te finančne operacije so pomenile na eni strani predpogoj za stabilizacijo lire in so nudile na drugi strani Italiji možnost, da je dobila večje inozemske kredite. Kakor je mogel Volpi poročati že pred letom dni, je dobilo italijansko zasebno gospodarstvo za 200 milijonov dolarjev inozemskih posojil, ki so jih uporabili v produktivne svrhe. Vsekakor pomeni Volpijev odstop za Italijo veliko izgubo, čeprav bremo o zatrdilih, da bo njegov naslednik nadaljeval njegovo finančno politiko.

PADEC CEN ZA BORZNE SEDEŽE V NEW YORKU.

Pred par tedni je bil prodan borzni sedež v Newyorku za 350.000 dolarjev, 2. junija so dali zanj 390.000 dolarjev, maja pa 398.000 dolarjev. To je največji padec v zadnjih dveh letih. Lani so prodali 23. junija 1 sedež za 210.000 dolarjev, 17. junija 1926 pa za 155.000 dolarjev.

Trgovina.

Nazadovanje bolgarskega izvoza jaje. V prvih petih mesecih letošnjega leta so izvozili 3.673.589 kg jaje iz Bolgarske, dočim je znašal izvoz jaje v istem razdobju lanskega leta 4.734.246 kg, l. 1926 pa 5.130.498 kg. Glavni vzrok temu nazadovanju je visoka izvozna carina, ki blago tako zelo podražuje, da skoro ne more konkurirati.

Holandci in mednarodni dogovor glede kavčuka. Predsednik kavčukove družbe na otoku Sumatra je izjavil, da niti holandski niti angleški ali belgijski producenti surovega kavčuka niso za splošno umetno omejitev produkcije, ki naj bi krčila ponudbo in povzročila višje cene. A skoraj ne bo mogoče iti preko tega skrajnega sredstva. Nizke cene so imele to posledico, da je produkcija domačinov nazadovala in se je na ta način doseglo izenačenje za angleško nadprodukcijo v malajskih državah. Holandski odbor se bo najprvo trudil, da združi vse narodne producente v zvezo ter tako dobi temelj za mednarodne dogovore.

Industrija.

Ogrska tekstilna industrija na Balkanu. Vsled nadprodukcije se bori ogrska tekstilna industrija s prodajnimi težkocami in je začela zato s propagandno akcijo na balkanskih prodajnih trgih. Tu

se mora boriti z močno italijansko in češkoslovaško konkurenco. Vseeno so Ogrri prepričani, da so izgledi na balkanskih trgih še dosti ugodni, in to zato, ker so mogli prodati doslej manjše količine skoraj v vseh balkanskih državah.

Mednarodna konferenca petrolejske industrije: Omejitev svetovne produkcije? Ameriški petrolejski interesi so se pričeli pogajati z angleškimi, francoskimi in belgijskimi interesi, da se skliče v kratkem mednarodna konferenca petrolejske industrije v Newyorku. Na konferenci nameravajo skleniti dogovor o omejitvi svetovne produkcije.

Denarstvo.

Avstrijska poštna hranilnica izkazuje za leto 1927 v tekočem poslovanju deficit 10.900.000 šilingov, v likvidaciji nekdanjega poštnohranilnega urada pa deficit 30 milijonov šilingov, skupaj torej zgubo ca 41 milijonov šilingov. Zguba je krita z nakazili zvezne podpore v znesku 53,3 milijona šilingov, tako da preostane še rezerva 12 milijonov. V bilanci so izkazane obresti s pasivnostjo 3 milijonov napram aktivnosti 2 milijonov v letu 1926, hranilna imovina pa s 56 milijoni napram 33,1 milijona v letu 1926.

Vprašanje češkoslovaške zlate valute. Guverner češkoslovaške Narodne banke je izjavil v pogovoru, da pomeni vprašanje uvedbe zlate valute v Češkoslovaškem samo formalnost. Od leta 1929 nadalje bo skoraj gotovo v malone vseh evropskih državah vpeljana valuta v zlatu ali v zlatih devizah, in tedaj bo nastalo vprašanje, ali bi ne bilo umestno spremeniti v tej smeri tudi češkoslovaški zakon o stabilizaciji vrednosti.

Podrobnosti romunskega posojila. Pod predsedstvom predsednika vlade Ventile Bratianua so se pričeli v nedeljo zaključna pogajanja za rumunsko posojilo. Ko bodo ta pogajanja končana, bo sklican parlament, ki naj ratificira konvencijo o rumunskem posojilu. Parlament bo menda sklican za 22. t. m. Francija daje Rumunski avans v znesku 300 milijonov frankov v svrhu stabilizacije leja. Regentski svet je sprejel Ventila Bratianua in viceguvernerja francoske narodne banke v avdijenco, v kateri so obrazložili položaj pogajanj za posojilo.

Ivan Hribar:

98

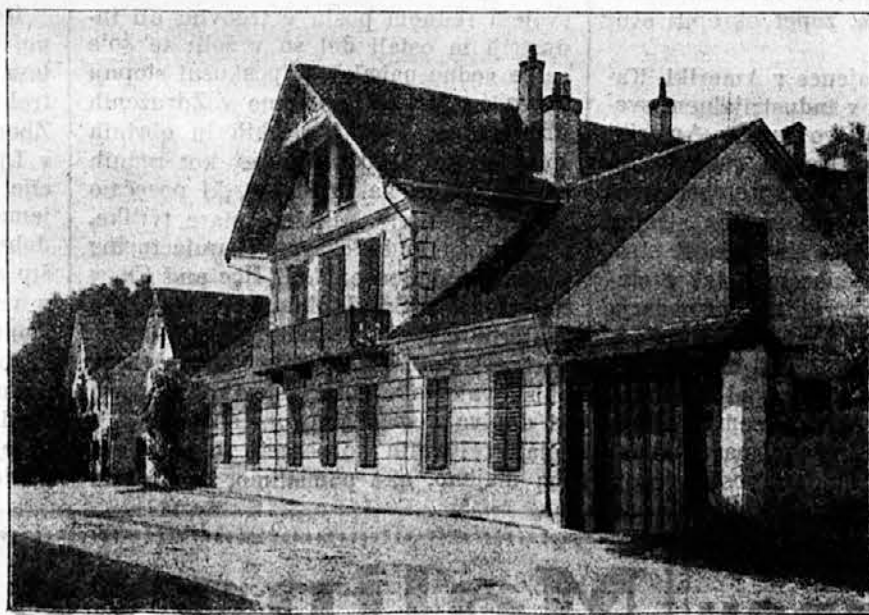
Moji spomini.

V deželnem zboru stavl sem predlog, naj tudi dežela popusti od doklad onih hiš, ki bodo deležne davčnih olajšav. Ta predlog bil je sprejet, toda z utesnitvijo, da se deželne priklade popuste samo za pet let. Deželni zbor je bil mnenja, naj bi se potem, ko se bo videlo kakšne razmere so ustvarile potresne posledice, o vprašanju oprostitev od deželnih priklad razpravljalo vnovič.

Ker je bilo vedno treba posvetovanja in razgovorov o mnogih važnih stvareh, bil sem skoro vsak drugi ali tretji dan pri deželnem predsedniku baronu Heinu. Ljubljanske babnice moškega spola porabile so to okolnost, da so me obdolžile, kako se plazim pred njim. Zmenil se za to nisem; omenjam pa tega v dokaz, da je človeška zloba neprekosljiva.

Da se razvidi, kakšni razni načrti so tiste dni pod vplivom potresa krožili po Ljubljani in kako so nekateri izgubili upanje v bodočnost, naj omenim, kaj mi je nekoč baron Hein pripovedoval. Dejal je, da je od vlade dobil sporočilo, da predloži državnemu zboru zakonski načrt o nevažljivih podporah in o brezobrestnih posojilih za potresne ponesrečence in za mestno občino ljubljansko, da bi pa po njegovem mnenju bilo poteba prav radikalne akcije. Vlada naj bi se namreč odločila, da izda mnogo milijonov v ta namen, da se mesto Ljubljana preseli v grosupeljsko okolico, češ, tamkaj je jako lep prostor in kakor se je izkazalo, pred potresom tudi čisto varen. Namemnil sem se temu projektu ter odvrnil, da bi taka selitev ogromno stala in da bi bilo tudi nemogoče prepričati ljubljansko prebivalstvo o potrebi preselitve nekam, kjer bi bilo poteba vse šele iz novega pričeti. Naglašal sem zlasti, da bi troški za tako preselitev bili tako kolosalni, da bi bilo čisto nemogoče zahtevati od države, naj jih pokrije. Hein je na to dejal, da mu je ta misel prišla le v prvem trenutku, da pa uvideva, da je neizvedljiva. Name je to pripovedovanje napravilo vtis, da mu je to budalost natvezil kdo njegovih vsakdanjih obiskovalcev iz nemškega tabora.

Kmalu so začele posebne komisije ogledovati hiše, kako so poškodovane. Komisije so bile sestav-

Hiša pisateljeva v Cerkljah.

ljene iz uradnikov mestnega stavbnega urada in iz veščakov-inženirjev, katere je poslalo v Ljubljano notranje ministrstvo mestu v pomoč. Nujno je bilo namreč dognati, katere hiše so še v takem stanju, da se stranke zopet lahko vselijo vanje in v katerih bi se bivanje moralo sploh prepovedati. Te komisije so svojo nalogo izvrševale s precejšnjo hitrostjo ter so določile ona poslopja, ki se imajo popolnoma ter ona poslopja, ki se imajo le deloma podreti. Izrecilo teh komisij bilo je zato važno, ker je tvorilo podlago za davčne olajšave.

Glede hiše banke »Slavije« ugotovila je komisija, da se ima prvo nadstropje podreti. Vsled tega je bilo treba skrbeti za premestitev uradniških prostorov. Ker v celi Ljubljani ni bilo za to primernih lokalov, ni kazalo drugega, ko postaviti si posebno barako za uradovalnice. Mestna občina odkazala mi je za tako barako prostor v Lattermannovem drevoredu ob Bleiweisovi cesti. Ondi si je postaviločasne barake tudi več drugih, ki niso smeli stanovati v hišah. Nasproti barake banke »Slavije« bila je velika baraka vojaških uradov. Deželna vlada si je postavila svojo ba-

rako ob Erjavčevi cesti. S popraviljem hiše banke »Slavije« se je pričelo meseca maja; zato mi ni kazalo drugega, kakor odseliti svojo družino v Cerklje. Sam sem pa ostal v Ljubljani ter sem stanoval v baraki ob Bleiweisovi cesti.

Poleg potresne akcije mesta in države trudili so se tudi privatni krogi, da kolikor mogoče olajšajo ubožnemu prebivalstvu grozne posledice potresa. Osnoval se je po inicijativi dr. Valentina Krišperja poseben odbor za nabiranje milih darov. Tudi v ta odbor, kateremu je na čelu stal dvorni svetnik dr. Račič, naprosili so me, da vstopim. Odbor je organizoval nabiranje prispevkov po inozemstvu, kolikor tega ni po svojih diplomatskih zastopstvih storila že vlada. Na akcijo po diplomatskih zastopstvih opozoril sem bil deželnega predsednika jaz. Ko sem prišel glede tega k njemu, me je debelo pogledal. — Dejal je: »Kaj celo na take stvari mislite!« in se je spočetka branil predložiti stvar osrednji vladi. Kasneje se je pa vendar udal in je pri vladi na Dunaju za svoj predlog našel tudi res umevanje.

(Dalje prihodnj.)

Carina.

Bolgari bodo carino zvišali. Bolgari razmotrivajo zvišanje carine oziroma predelavo carinske tarife. V ta namen je sestavilo finančno ministrstvo posebno komisijo, ki pripravlja reformo. V splošnem hočejo valorizirati carino na predvojno višino. Novo povišanje carine se bo tikalo zlasti večine luksuznih izdelkov, dočim hočejo znižati carino na izdelke, ki jih ne napravijo doma ali kojih import je potreben (tovarniški stroji in tovarniške opreme). Novo carinsko novelo bodo v najbližjem času predložili parlamentu. Nameravano zvišanje bo značalo povprečno najbrž ca 23 odstotkov.

RAZNO.

Industrija financira železnice. Bosanski izvozniki so pred par dnevi spričo velikega pomanjkanja vagonov izjavili, da so pripravljene dati železnici potreben kredit, s pomočjo katerega naj se omogoči hitro odpremljevanje vagonov. Zdaj pa govore, da hočejo te dni lesni industrijalci predložiti železnici konkretne predloge o tem kreditu.

Zgradba cistern in vodovodov. Kakor znano, vlada v Liki v Gorskem kotaru veliko pomanjkanje vode. Kmetje morajo včasih po dvajset kilometrov daleč voziti vodo. Da olajša to pomanjkanje vode, je oblastni odbor dovolil 750.000 dinarjev za zgradbo cistern in vodovodov v tej deželi. Še ta mesec bodo oddajali dela, tako da bodo drug mesec pričeli z delom.

Kongres srednjeevropskih producentov hmelja v Novem Sadu. Na letošnjem sestanku producentov hmelja, ki se je vršil dne 8. maja v Monakovem, so sklenili, da se bo vršil letošnji šesti kongres evropskih producentov hmelja v Novem Sadu in sicer dne 14. in 15. avgusta t. l.

Češki finančni minister in sladkorna kriza. Češkoslovaški finančni minister dr. Engliš je podal ostavko, ker se je vlada odločila sanirati češkoslovaško industrijo sladkorja, za kar bo država letno potrošila 190 milijonov Kč. Njegov naslednik bo najbrže oddelni predstojnik v finančnem ministrstvu dr. Vlasak.

Denar in prijateljstvo. V Bukarešti izhajajoči »Cuvantul« poroča, da je italijanska vlada ponudila Rumunski posojilo dveh milijard lir, ki jih naj vnovič italijanska narodna banka. Mussolini hoče s tem, da odstrani na ta način težkoče rumunske vlade, zopet okrepiti svoj vpliv v Rumunski.

Šole za obrtne vajence v Ameriki. Kakor povsod drugod v industrijskem svetu, tako je tovarništvo tudi v Ameriki iztisnilo starodavni sistem rokodelskih vajencev, Silo, oskrbo in spretnost rokodelcev je večinoma nadomestila strojna sila, avtomatsko delo in točnost strojev. Rokodelski vajenec ni ostal v starem osebnem razmerju do gospodarja ali mojstra in je prenehal starodavni odnošaj medsebojnih dolžnosti med njima. Vsak novi izum je izpodkopal ta starodobni mojstrom in vajencem. Dopršenega mojstra je nadomestil navaden delavec ali njegov sin, zaposlen proti

skromnemu plačilu. Istočasno so stroji povečali produkcijo. Ceni se, da je od časa ameriške revolucije do danes dnevna produkcija človeka v železarski industriji narasla od 500 na 5000 funtov; v lesni industriji od 100 na 750 čevljev; v industriji tirov od 5 na 500 funtov; v industriji čevljev od četrtine para na 10 parov. Drveni plug, koso, srp in mlatilo so nadomestili jekleni plugi in drugi poljedelski stroji. Na mesto pošne kočije in tovornih vozov je nastopila železnica in avtomobili. Konja je zamenjal traktor, avtomobil in aeroplan in posel mestnega kričalca je prevzel časopis. V samih štirih generacijah se je svet prenovil in se ljudje morajo prilagoditi novim življenjskim razmeram in novemu načinu dela. Mnogokrat se je poskusilo oživiti stari sistem vajencev v novih industrijskih razmerah. Nekateri države so tudi sprejele zakone, s katerimi so zahtevale, naj mojstri poučujejo vajence v obratih. Ali vsi ti poskusi so se izjalovili. Podoba dela se je toliko razvila, da delodajalci ne morejo zgubiti časa, niti se ne brigajo, da bi izurjali vajence čez dolgo dobo. In tako je končno nastalo veliko vpraševanje izšolanja obrtnih vajencev, ali ne več kot problem poedine industrije, marveč kot splošni vzgojevalni problem. Ta problem vključuje splošno šolanje za vse do štirinajstega leta, širšo izobrazbo v socialnih in državljskih vprašanjih in postavljanje temeljev široke rokodelske izobrazbe do 16. leta s tem, da šole nudijo rabo šolskih delavnic za vajence in zaposlujejo kompetentne obrtne učitelje.

Prilike za izšolanje mladih delavcev v Ameriki. Rokodelsko vajenstvo v šolah je prvi uvedel Massachusetts Institute of Technology leta 1877. Temu primeru so hitro sledile druge šole, tako da je leta 1913 bilo čez 50.000 učencev rokodelstva v javnih srednjih šolah (high scholl), dočim so jih industrijske šole imele dvakrat toliko. Okoli leta 1906 se je razvila obrtna šola (trade scholl) kot del ljudskošolskega sistema. Philadelphia in Milwaukee sta bili prvi mesti, ki sta iz mestnih sredstev začeli vzdrževati obrtne šole. Leta 1900 so začeli osnovati trgovske odseke ljudskih šol, ki so nudili pouk v računovodstvu, brzopisu in strojepisu. Minnesota je ustanovila prvo srednjo šolo za poljedelstvo in danes več kot polovica vseh držav v Ameriki ima take šole. V Cincinnati je bila ustanovljena prva takozvana kooperativna šola, v kateri učenci delajo del dneva v svojem rednem poslu v trgovini ali industriji in ostali del so v šoli; te šole se še vedno nahajajo v poskusni stopnji razvoja. Dandanes imamo v Združenih državah čez 2000 trgovskih in obrtnih šol s preko 100.000 učencev kot rednih slušateljev in kakih 62.000, ki posejajo večerne tečaje. Nekateri stare tvrdke, kot Brown and Scharpe Manufacturing Co. v Providence, R. I. Hoc and Co. v Newyorku in Scovil Manufacturing Co. v Waterburgu Conu, vzdržujejo svoje lastne obrtne šole. Leta 1922 je 3394 učencev obiskovalo take šole. Število vajencev, ki dobivajo specialno obrtno šolanje v šolah privatnih korporacij, je razmeroma majhno, ako pomislimo, da je bilo

leta 1920 naštetih skoraj 140.000 vajencev v tovarniških in mehaničnih obratih. Treba je tu omeniti tudi šole, ki nudijo le nekoliko ur rokodelskega šolanja, kot so Yonard Mens Christian Association Y. M. C. A. slične židovske organizacije in Knights of Columbus. Na leto pohaja take tečaje povprečno 120.000 učencev. S federalnim zakonom je bil ustanovljen Federal Board for Vocational Education v svrhu, da podpira poedine države v propagiranju strokovnih šol. Leta 1926 je kongres stavil na razpolago vsoto 7 milijonov dolarjev. Za vsak federalni dolar morajo poedine države prispevati vsaj toliko, ali navadno dajejo tudi trikrat toliko za strokovno šolstvo.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 30. julija t. l. ponudbe za delo in dobavo materiala pri pokritju strehe na postaji Sv. Lovrenc na Pohorju. — Pogoji so na vpogled pri istem odeljenju. — Do dne 27. julija t. l. pa glede dobave raznega telefonskega materiala. — Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 26. julija t. l. ponudbe za dobavo 1.450 zvitkov trakov za merjenje brzine; do dne 27. julija t. l. za dobavo 40 kg ploščatega stena za petrolej in olje; 80 kg stena iz ovčje volne in 363 čopičev za pleskarje; do dne 28. julija t. l. za dobavo specialnega kita za lepjenje strojnih jermenov, 330 m strojnih jermen raznih dimenzij, 5000 komadov acetilenskih gorilcev 10 lit., 250 komadov acetilenskih gorilcev 14 lit., medenastih z vložki in 2000 komadov vložkov za gorilce 14 lit.; do dne 30. julija t. l. pa glede dobave 500 kg volne za ležišča iz bombaževine. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do dne 27. julija t. l. ponudbe za dobavo 250 m³ smrekovega jamskega lesa. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca sprejema do dne 28. julija t. l. ponudbe glede dobave 30.000 kg sena. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 27. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu, gradbeno odeljenje, glede dobave 58 m³ hrastovih desk; do dne 28. julija t. l. glede dobave 100 m³ smrekovih desk in smrekovega gradbenega materiala. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobave: Komanda 23. pešpolka v Stipu želi čimprej ponudbe glede dobave lesa za magacinske štelaze. (Popis potrebnega lesa je na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani). Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do dne 24. julija t. l. ponudbe za dobavo 20.000 kg bukovega oglja, 500 m³ šip za okna, 10.000 kg portland-cementa v vrečah in 1 kompletne stružnice. — Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejema do dne 23. julija t. l. ponudbe za dobavo smrekovih desk in gred. — Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do dne 25. julija t. l. ponudbe glede dobave 40.000 kom. dobro pečene

mašinske opeke in glede dobave portland-cementa. — Komanda Savske divizijske oblasti v Zagrebu sprejema do dne 24. julija t. l. ponudbe za dobavo 7800 kg bele moke št. 0 in 2800 kg bele moke št. 2. — Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

RAZSTAVE IN SEJMI.

X. Zagrebški Zbor. V Zagrebu se vršijo intenzivne priprave za letošnji mednarodni splošni vzorčni semenj, ki se vrši od 25. avgusta do 3. septembra t. l. V okviru velesejmja se priredi mnogo zanimivih razstav in atrakcij, ki bodo letos privabile brez dvoma mnogo posetnikov in kupcev iz naših pokrajin, pa tudi z inozemstva. Tako se bo vršila od 25. avgusta do 10. septembra v posebnih prostorih »Razstava narodnih del« (noš, vezenin, čipk, narodnega umetnega obrta, rezbarstva, kovinarstva, keramike itd.) v velikem stilu, ki bo imela v glavnem prodajne svrhe in kjer bodo domači obrtniki delali pred občinstvom. Nadalje bo od 1. do 3. septembra razstava plemenske živine, a 1. in 2. septembra zadržni dan in poskusno oranje, a od 2. septembra revija kmečkih pevskih društev v nošah. S tem se ustvarijo tudi najboljši izgledi za propagandni in prodajni uspeh razstavljalcev in je priporočljivo, da se letošnje prireditve udeleži tudi Slovenija v čim večjem številu.

Praški jesenski semenj se vrši od 25. septembra do 2. oktobra 1928.

Mednarodna razstava v Poznanju. O priliki proslave 10-letnice mlade poljske države se vrši v Poznanju od 2. do 12. septembra 1928 velika mednarodna razstava, ki bo združena tudi z mednarodnim orientalskim sejmom.

Švicarski velesejem v Bazlu. Letošnji velesejem v Bazlu je imel poleg rekordnega uspeha tudi zelo dober poslovni uspeh. Razstavljalcev je bilo 1105 napram 1054 v prošlem letu. Izdano je bilo poleg 71.823 vstopnic za kupce za večkratni poset tudi 34.743 vstopnic za enkratni poset. Celokupno število posetov je znašalo 200.000 napram 175.000 v lanskem letu. Urad za inozemsko službo je zabeležil 1500 posetov iz 30 inozemskih držav. Na prvem mestu so bili letos posetniki Nemčije. Mnogo posetnikov je bilo tudi iz Jugoslavije, zlasti iz Zagreba.

Semenj v Solunu. III. mednarodni semenj vzorcev v Solunu se vrši letos od 16. do 30. septembra.

ZAHVALA.

Podpisana se Trgovskemu dobrodelnemu društvu »Pomoč« v Ljubljani zahvaljujem za izplačano posmrtnino po mojem pokojnem soprogu Franju Perušku, trgovcu v Podcerkvi, ter društvu vsem topla priporočam.

Marjeta Perušek, trgovka, Podcerkev pri Rakeku.

VELETRGOVINA
v
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno Iganje, moko in deželne pridelke. - Raznovrstno
RUDNINSKO VODO
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

Malinovec
zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica
„**ALKO**“
družba z o. z. LJUBLJANA, Kollzej.

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!

MALINOVEC iz lekarn
dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska c.
je staroznan kot pristni neravni izdelek, z najfinjšim sladkorjem vkuhan, brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih pridelkov za konzerviranje. — Oddaja na drobno in veliko. — Cena nizka.

TRG.-IND. D. D.
TISKARNA MERKUR
Ljubljana
Gregorčičeva ul. 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.
Lastna
KNJIGOVEZNICA
Telefon 2883

Ustanovljeno 1852.
TEOD. KORN
LJUBLJANA
POLJANSTA CESTA ŠT. 8
(preje Henrik Korn)
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar.
Instalacija vodovodov.
Naprava strelvodov.
Kopalniške in klosetne naprave.
CENTRALNA KURJAVA
Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatile) za konzerve in litografiranih ambalaž.